

เอกลักษณ์ปรุงแต่งกับการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2545

วพ
ป 6180
2545
จ.2

ISBN 974-04-2322-1
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

4036855 ENRD/M : สาขาวิชา: เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท; วท.ม.

(เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท)

คำสำคัญ : เอกลักษณ์ / การจัดการทรัพยากรท้องถิ่น / ดินตาล / เพชรบุรี

ปियชน ผู้ทรงธรรม: เอกลักษณ์ปรุงแต่งกับการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี

(INVENTED IDENTITY AND LOCAL RESOURCE MENAGEMENT, PHETCHABURI PROVINCE)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: สิริพิชญ์ ศิลกวิชัย, Ph.D., โอภาส ปัญญา, Ph.D., สุชีลา ตันชัยนันท์, M.A. 114. หน้า ISBN 974-04-2322-1

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น โดยอาศัยแนวคิดนิเวศวิทยาการเมือง ในการอธิบายบริบทการเปลี่ยนแปลงการจัดการทรัพยากรดินตาล และน้ำตาลโดนดินในระดับชุมชน โดยใช้การวิเคราะห์ในเชิงสัญลักษณ์และวาทกรรมเพื่ออธิบายความหมายของเอกลักษณ์เมืองเพชร ในมิติทางวิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชน ตลอดจนกระบวนการสร้างความหมายอันเกี่ยวข้องกับวาทกรรมการพัฒนา การศึกษาค้นคว้านี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยดำเนินการในระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2543 และเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2544 ที่ตำบลไร่ส้ม อำเภอเมือง และตำบลบ้านทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

จากการศึกษาพบว่า นโยบายด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม ตลอดจนการเติบโตของเมืองเพชรบุรี มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการทรัพยากรของชุมชนไร่ส้มและชุมชนบ้านทาน นโยบายด้านการเกษตรส่งผลให้เกิดระบบชลประทาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 ซึ่งมีผลให้เกิดการทำนาปีละ 2 ครั้ง และระบบนิเวศผืนนาและดินตาลต้องเสื่อมโทรมลง นโยบายด้านอุตสาหกรรมและการเติบโตของเมืองเพชรบุรี มีส่วนในการดึงแรงงานภาคการเกษตรออกจากชุมชน ในขณะเดียวกันค่านิยมของชาวบ้านมองว่า อาชีพการทำตาลเป็นอาชีพที่มีความยากลำบาก จึงไม่สนับสนุนให้ลูกหลานสืบต่ออาชีพนี้ การเปลี่ยนแปลงการจัดการทรัพยากรจึงสะท้อนวิกฤตการณ์ทางสังคมทั้งระบบฐานทรัพยากร และการล่มสลายของวิถีชีวิตวิถีชุมชน

ในเชิงวิถีชีวิตชุมชน ดินตาลและการทำน้ำตาลโดนดินถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์เมืองเพชร ที่สะท้อนภาพความมั่นคงของชุมชนชาวนาเมืองเพชร เนื่องจากการทำตาลเป็นกลไกในการลดวิกฤตชุมชนมีปัญหาอันเกิดจากความไม่แน่นอนในการผลิตข้าว นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันแนบแน่น ความเป็นปึกแผ่นและพลังของชุมชน อันเกิดจากระบบการผลิตที่เป็นการเกี่ยวคู่กันในระดับเครือญาติ และความรับผิดชอบร่วมกันของระดับชุมชน ด้วยบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับวิกฤตการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นและพลังของชุมชนถูกทำลาย ชุมชนยังไม่มีกลไกในการรับมือกับสถานการณ์ในปัจจุบันได้

ภายใต้วาทกรรมการพัฒนา เอกลักษณ์เมืองเพชรถูกใช้เป็นเครื่องมือของการท่องเที่ยวในฐานะสินค้าทางวัฒนธรรม ขนมหวานเมืองเพชรจึงถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ไปสู่เอกลักษณ์ในเชิงวิถีชีวิตวัฒนธรรม เมื่อเกิดการล่มสลายของวิถีชีวิตชุมชน อันเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการทรัพยากรของชุมชน ทำให้เอกลักษณ์ประสพปัญหาการเชื่อมต่อกับเอกลักษณ์ในเชิงวิถีชีวิตชุมชน ดังนั้นแนวทางในการแก้ไขปัญหามานagementการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น จึงต้องสร้างทางเลือกภายใต้บริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชน การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน การปรับปรุงระบบการผลิตใหม่บนพื้นฐานการพึ่งพาตนเอง รวมถึงการฟื้นฟูทรัพยากรท้องถิ่น จึงเป็นทางเลือกให้กับชุมชนในการต่อสู้กับวิกฤตการณ์ของชุมชนได้

4036855 ENRD/M : MAJOR : TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL PLANNING FOR RURAL DEVELOPMENT; M.Sc. (TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL PLANNING FOR RURAL DEVELOPMENT)

KEY WORDS : IDENTITY / LOCAL RESOURCE MANAGEMENT / PALMYRA / PHETCHABURI

PIYACHON PHOOSONGTHAM : INVENTED IDENTITY AND LOCAL RESOURCE MANAGEMENT, PHETCHABURI PROVINCE. THESIS ADVISORS : SITTIPONG DILOKWANICH, Ph.D., OPAS PANYA, Ph.D., SUCHEELA TANCHAINANT, M.A. 114 p. ISBN 974-04-2322-1

The objective of this study was to find ways of managing local resources by using the concept of political ecology to explain the context concerning change in the management of palmyra and jaggery at the community level. Discourse and Symbolic analysis were used to explain the meaning of the identity of Phetchaburi Province in the dimensions of the community cultural lifestyle and the process of creating the meaning concerning developmental discourse. This study was conducted by collecting the information from the related documents, observing without the participation, and indepth interview with the key informants during November 2000 and May 2001 at Tambon Rai Som, Amphoe Muang and Tambon Ban Than, Amphoe Ban Lad, Phetchaburi Province.

After studying, the researcher found that the industrial and agricultural policies and the growth of Phetchaburi Province influenced the change in the management of resources of Rai Som and Ban Than Communities. The agricultural policy had brought about the irrigation system in 1987. This caused farming twice a year. But the ecological system of the field and the Palmyra deteriorated. The industrial policy and the growth of Phetchaburi Province had a role in taking the agricultural labour out of the community. Meanwhile, villagers thought that the career of making the jaggery was a hardship, so they did not want their children to choose this career. The change in the management of the resources reflected a social crisis both in the system of the resource base and the failure of the community lifestyle.

As for the community lifestyle, the Palmyra and making the jaggery were regarded as the identity of Phetchaburi Province. This reflected the farmers stability in Phetchaburi Province because making the jaggery was the mechanism of reducing crisis when the community faced problems stemming from the uncertainty of rice production. Moreover, it showed the close relation, unity, and the power of the community, stemming from production system which there was mutual assistance among the relatives and the joint responsibility at the community level. The social context had changed. A social crisis had occurred. The power of the community was destroyed. The community still had no mechanism with which to manage the present situation.

Under the developmental discourse, the identity of Phetchaburi Province was used as the cultural goods by tourism. So, the desserts of Phetchaburi Province were created in order to link a relation with the identity of cultural lifestyle. When the failure of the community lifestyle concerning the change in the system of managing resources of the community occurred, it caused the identity to face the problem of linking with that identity of the community lifestyle. Therefore, as for the ways of solving the problem concerning the local resource management, the alternatives had to be created under the changing social context by increasing potential of the community, creating strength in the community, improving new production system on the basis of self-reliance, and restoring local resources. These would make the community fight when there is a crisis in the community.